

Početna Stranica > ... > Sudski Postupci > Građanski Predmeti > Izvođenje Dokaza > Scotland

Izvođenje dokaza

Škotska

Sadržaj omogućio

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Teret dokazivanj

1.1 Koja su pravila u vezi s teretom dokazivanja?

U građanskim predmetima u Škotskoj standard dokazivanja je „odmjeravanje vjerojatnosti”, a teret dokazivanja je na stranci koja traži da se o određenom pitanju odluči u njezinu korist. Kako bi to postigla, stranka mora podnijeti dovoljno dokaza da potkrijepi svoju argumentaciju. Ako se dokazi izvode u pogledu određenog pitanja, pri čemu vjerojatnost istinitosti predmetne tvrdnje ostaje uravnotežena, tada je moguće da stranka koja se na te dokaze poziva u okviru svojih argumenata ne uspije dokazati istinitost tvrdnje u pogledu tog pitanja.

1.2 Postoje li pravila prema kojima su određene činjenice izuzete od tereta dokazivanja? U kojim slučajevima? Je li moguće predočiti dokaze kako bi se pokazalo da određena pravna pretpostavka nije valjana?

U određenim okolnostima teret dokazivanja određenog pitanja je na stranci, ali ona nije obvezna pružiti sve izravne dokaze u prilog tom pitanju. U tom je slučaju riječ o četiri glavne situacije:

- i. ako pretpostavka djeluje u korist stranke
- ii. ako se činjenice prihvaćaju jer su opće poznate, tj. sporna pitanja su pitanja koja se mogu odmah utvrditi iz izvora neosporive točnosti
- iii. ako se pitanje između stranaka smatra pravomoćno presuđenom stvari, tj. sprječava se naknadno odlučivanje o predmetu o kojem se već odlučilo
- iv. ako je druga stranka na početku postupka službeno prihvatila tvrdnju.

Postoje tri opće kategorije pretpostavki.

To su:

1. neoborive zakonske pretpostavke – utvrđena pravna načela koja se ne mogu „oboriti” ili osporiti protivnim dokazima
2. oborive zakonske pretpostavke – njih se može osporiti dokazima koji pokazuju da je u konkretnom predmetu riskantno donijeti određeni zaključak isključivo na temelju određene činjenice; međutim, ako se ne podnesu određeni dokazi kojima se pretpostavka obara, vjerojatno će se donijeti takav zaključak
3. oborive činjenične pretpostavke – one proizlaze iz činjenica u konkretnim predmetima koje proizlaze iz uobičajenog ljudskog iskustva. Kad je riječ o oborivoj činjeničnoj pretpostavci, činjenica A obično znači činjenicu B, ali s obzirom na to da to nije uvijek tako, sud će razmatrati dokaze kojima se pretpostavka obara.

1.3 U kojoj mjeri sud mora biti uvjeren u neku činjenicu kako bi presudu temeljio na postojanju te činjenice?

Ne postoje pravna pravila kojima se uređuje „težina“ koja se pridaje određenom dokaznom predmetu te o tom pitanju odlučuje sudac i porota. Stranka na kojoj je teret dokazivanja određenog pitanja mora uvjeriti sud da je njezina verzija činjenica vjerojatnija od verzije protivne stranke.

2 Izvođenje dokaza

2.1 Mora li stranka uvijek podnijeti zahtjev za izvođenje dokaza ili sudac u određenim predmetima može izvesti dokaze na vlastitu inicijativu?

Sudac ne može samostalno provoditi istrage u okviru predmeta, niti pozvati svjedoke ili ih privatno ispitati. Kad god je u predmetu potrebno iznijeti dokaze, sudac će saslušati stranke u pogledu dokaza koje su mu odlučile iznijeti i zatim odlučiti u predmetu.

2.2 Ako je zahtjev stranke koji se odnosi na izvođenje dokaza odobren, što slijedi?

U pravilu, nakon što ispune obveze u pogledu svojih podnesaka, stranke mogu od suda zahtijevati da zakaže raspravu o dokazima. Na raspravi će stranke suda iznijeti dokaze na temelju kojih žele dokazati svoje tvrdnje.

2.3 U kojim slučajevima sud može odbiti zahtjev stranke za izvođenje dokaza?

U slučajevima u kojima sud odluči da je određeni dokaz nedopušten.

Da bi dokazi bili dopušteni, moraju ispunjavati dva zahtjeva. Moraju biti relevantni i moraju biti u skladu s imperativnim pravilima o dokazivanju.

2.4 Koji različiti načini dokazivanja postoje?

Postoje tri vrste rasprava na kojima bi se mogli iznositi dokazi o meritumu predmeta. To su rasprava o dokazima (*proof*), rasprava o činjeničnim i pravnim pitanjima (*proof before answer*) i suđenje pred porotom. Rasprava o činjeničnim i pravnim pitanjima rasprava je u predmetu u kojem sud smatra potrebnim saslušati iznošenje dokaza obiju stranaka prije nego što odluči o svim pravnim pitanjima koja će možda trebati riješiti kako bi se donijela konačna odluka u predmetu. Gotovo se sve rasprave u kojima se iznose dokazi održavaju u obliku rasprava o dokazima ili rasprava o činjeničnim i pravnim pitanjima te se o predmetima vrlo rijetko odlučuje na suđenju pred porotom. Suđenja pred porotom dostupna su samo na Vrhovnom građanskom sudu i to za određene vrste postupaka te na specijaliziranom grofovijskom sudu za osobne ozljede.

2.5 Na koji se način od svjedoka dobivaju dokazi te kako se ti načini razlikuju od onih pomoću kojih se dokazi dobivaju od vještaka? Kakva su pravila u vezi s pisanim dokazima i izvješćima/mišljenjima vještaka?

Dokazi se obično dobivaju na tri načina: usmenim iskazom, stvarnim dokazima i dokumentarnim dokazima svjedoka.

Usmeni iskaz uključuje dokaze na temelju glasila, pri čemu svjedok jednostavno ispriča nešto što je netko vidio ili čuo. Praksa je, koliko je to moguće, da se svjedoci pojave pred sudom radi davanja svojeg iskaza kako bi ih se moglo ispitati i unakrsno ispitati.

Stvarni dokazi nešto su opipljivo i fizičko te se moraju podnijeti kao „dokazi predmeta“ (*productions*). Kako bi bio dopušten, o dokazu obično mora govoriti najmanje jedan svjedok.

Dokumentarni dokazi mogu biti pisani, tiskani ili snimljeni na neki drugi pouzdan način, kao što je na audiovrpci, videovrpci, CD-u ili elektroničkim putem, te bi ih isto tako trebalo podnijeti kao dokaze predmeta. Vještaci će se u pravilu morati pojaviti pred sudom kako bi dali svoj iskaz, npr. svjedočili u prilog izvješću podnesenom kao dokaz predmeta.

Pisani dokazi kao što su izjave pod prisegom redovito se prihvaćaju i priznaju kao dokazi u građanskim

postupcima. Vještaci će se u pravilu pojaviti pred sudom kako bi iznijeli svoje mišljenje u svojstvu dokaza u postupku. U brojnim slučajevima vještak će govoriti u prilog izvješću podnesenom kao dokaz predmeta.

2.6 Imaju li neki načini dokazivanja veću težinu od drugih?

Opće je pravilo da se u postupku moraju podnijeti najbolji dokazi. U Škotskoj se usmenim iskazima svjedoka pridaje veća važnost od drugih oblika dokaza jer svjedok na sudu može svjedočiti iz prve ruke o onome što je vidio ili čuo.

2.7 Je li za dokazivanje određenih činjenica obvezna primjena određenih načina dokazivanja?

U određenim se okolnostima zahtijevaju pisani dokumenti. Na primjer, pri sastavljanju ugovora koji se odnosi na zemljište, kad je riječ o zakladi u kojoj se osoba proglasi jedinim upraviteljem svoje imovine ili bilo koje imovine koju stekne ili pri sastavljanju oporuke, isprave o oporučnom raspolaganju ili dodatka oporuci.

Isto tako, kad je riječ o pozivanju na dokumentarne dokaze, potrebno je predložiti izvornik dokumenta, osim ako stranke prihvate presliku izvornika ili presliku koju je kao vjerodostojnu presliku propisno ovjerila osoba koja je izradila presliku.

2.8 Jesu li svjedoci zakonski obvezni svjedočiti?

U pravilu, svaki svjedok kojeg se poziva na davanje iskaza obavezan je to učiniti.

2.9 U kojim slučajevima mogu odbiti svjedočenje?

U slučajevima kad svjedoci imaju povlasticu na temelju koje su izuzeti od obveze davanja odgovora na pitanja, npr. komunikacija između pravnog savjetnika i njegova klijenta. U škotskom pravu postoji i opće pravilo kojim se osobu ne može prisiliti da samu sebe izloži kaznenom progonu. Svjedok ima pravo odbiti odgovoriti na pitanje ako bi istinit odgovor mogao dovesti do kaznenog djela ili ako uključuje priznanje preljuba s obzirom na to da bi neistinit odgovor mogao dovesti do optužbe za kršenje prisege.

2.10 Je li moguće kazniti osobu koja odbije svjedočiti ili je prisiliti da svjedoči?

Ako osoba odbije dati iskaz, može biti prisiljena svjedočiti pod prijetnjom optužbe za nepoštovanje suda. Ako svjedok odbija dati iskaz, moguće je i kao dokaz podnijeti prethodnu izjavu tog svjedoka.

2.11 Postoje li osobe koje ne mogu svjedočiti?

Ne. Zakonom o ranjivim svjedocima (Škotska) iz 2004. ukinut je „test sposobnosti“ za svjedoke u kaznenim i parničnim postupcima kako dokazi ne bi bili nedopušteni samo zato što svjedok ne razumije dužnost istinitog svjedočenja ili razliku između istine i laži. Sudac ili porota odlučuje je li svjedočenje pouzdano i vjerodostojno s obzirom na sve dokaze iznesene u predmetu.

2.12 Koja je uloga suca i stranaka u saslušanju svjedoka? Pod kojim uvjetima svjedok može svjedočiti videokonferencijskom vezom ili uz primjenu drugih tehničkih rješenja?

Uloga je suca osigurati da stranke pravedno ispituju svjedoka pri davanju iskaza. Sudac isto tako mora djelovati nepristrano. Sudac može i postavljati pitanja kako bi se, na primjer razjasnilo pitanje koje je i dalje nejasno ili kako bi se otvorila druga tema koja se čini relevantnom. Uloga je stranaka da svoje svjedoke ispituju naizmjenično, nakon čega će svakog od svjedoka moći naizmjenično unakrsno ispitati druga stranka ili stranke.

U skladu sa Zakonom o ranjivim svjedocima (Škotska) iz 2004. ranjivi svjedoci (kako su definirani u tom zakonu) imaju pravo podnijeti zahtjev za posebne mjere (npr. televizijska veza uživo, zaslon, pomoćnik) kako bi im se pomoglo u davanju iskaza. U određenim postupcima na temelju Zakona o djeci (Škotska) iz 1995. svjedočenje se može provesti i putem televizijske veze uživo.

3 Ocjena dokaza

3.1 Ako stranka nije legalno pribavila dokaze, postoje li ograničenja koja sud primjenjuje pri donošenju presude?

Sud ima diskrecijsko pravo izuzeti nepropisno pribavljene dokaze s obzirom na glavni cilj interesa pravde.

3.2 Hoće li moje svjedočenje biti dokaz ako sam stranka u postupku?

Sud će pri donošenju odluke u predmetu svjedočenje stranke u parničnom postupku uzeti u obzir zajedno sa svim drugim svjedočenjima.

■ Posljednji put ažurirano: 09/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.